Rhwydwaith
CYMUNEDAU MWY DIOGEL CYMRU
WALES SAFER COMMUNITIES
Network

Ymgynghoriad ar y Papur Gwyn ar Roi Diwedd ar Ddigartrefedd yng Nghymru

Rhwydwaith Cymunedau Mwy Diogel Cymru ymateb, cyflwynwyd 15/01/2024

1. Ydych chi'n cytuno y bydd y cynigion hyn yn arwain at gynnydd mewn atal digartrefedd a rhyddhad o ddigartrefedd?

Ydym

2. Beth yw eich rhesymau dros hyn?

Mae'r Rhwydwaith yn croesawu'r cynigion yn y papur gwyn ac uchelgais Llywodraeth Cymru i ddod â digartrefedd i ben. Caiff y ffocws ar ddull mwy cydlynol o ran gwasanaethau cyhoeddus, gyda thimau craidd ar draws y gwasanaethau cyhoeddus yn cydweithio, ei gefnogi yn ogystal â'r ffocws ar fwy o weithio mewn partneriaeth gyda gwell mynediad i fecanweithiau atgyfeirio a'r cynigion i gynnwys grwpiau ychwanegol i'r rhestr o eithriadau yn nhermau cysylltiadau â chymunedau, yn arbennig cynnwys cyn-filwyr.

Fodd bynnag, mae yna bryderon ymhlith aelodau'r Rhwydwaith ynglŷn â'r gallu i gyflawni'r cynigion hyn, yn arbennig yn nhermau argaeledd stoc dai ar gyfer rhentu preifat a thai cymdeithasol a'r pwysau ychwanegol ar wasanaethau presennol, yn ogystal â'r angen i sicrhau fod yna raglen gynhwysol o hyfforddiant a chefnogaeth i ymarferwyr.

3. Yn eich barn chi, a oes cynigion deddfwriaethol ychwanegol y dylem eu hystyried er mwyn sicrhau gwelliannau o ran atal digartrefedd a rhyddhau pobl o ddigartrefedd?

Dim wedi eu canfod.

4. Ydych chi'n cytuno â'n cynnig i ddiddymu'r prawf angen blaenoriaethol?

Ydym

5. Ydych chi'n cytuno â'n cynnig i ddiddymu'r prawf bwriadoldeb?

Ydym

6. Ydych chi'n cytuno â'n cynnig o gadw'r prawf cysylltiad lleol ond ychwanegu grwpiau eraill o bobl at y rhestr o eithriadau er mwyn darparu ar gyfer cysylltiadau nad ydynt yn rhai teuluol â chymunedau ac ystyried yn well y rhesymau pam na all rhywun ddychwelyd i'w awdurdod lleol gwreiddiol?

Mae'r Rhwydwaith yn cefnogi'r nod i symud tuag at ymagwedd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. Rydym yn cytuno gyda'r cynigion a'r ychwanegiadau a awgrymwyd i'r rhestr o eithriadau, yn arbennig cynnwys cyn-filwyr a phobl sy'n cyd-fyw a'r rhai hynny sy'n dioddef neu mewn perygl o ddioddef cam-drin domestig. Mae'r Rhwydwaith hefyd yn nodi'r ystyriaethau yn ymwneud â'r meini prawf "amgylchiadau arbennig" ar gyfer eithriadau a byddai'n cefnogi rhestr o'r grwpiau arfaethedig, yn

ogystal â chryfhau'r gwasanaeth sy'n ailgysylltu o'r dechrau i'r diwedd pan fo'n berthnasol. Un maes sy'n destun pryder i'r Rhwydwaith yw'r gofynion ychwanegol a'r costau y byddai'r cynigion hyn yn eu rhoi ar y gwasanaethau presennol a'r angen i ddeall effaith y newidiadau hyn cyn eu gweithredu.

7. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol cysylltiedig yn nodi ein gwaith meddwl cychwynnol ynglŷn â chostau a manteision y cynigion hyn. A oes unrhyw gostau a manteision nad ydym wedi'u hystyried?

Dim wedi eu canfod

8. Ydych chi'n cytuno â'r cynigion i osod dyletswydd i ganfod, atgyfeirio a chydweithredu ar nifer o gyrff perthnasol er mwyn atal digartrefedd?

Ydym. Mae'r Rhwydwaith yn cytuno â'r cynigion hyn mewn egwyddor gan eu bod yn nodi fod achosion a chanlyniadau digartrefedd yn eang ac mae angen ymateb ar y cyd gan amrywiaeth o bartneriaid. Byddai'r Rhwydwaith yn pwysleisio'r angen i ddatblygu rhaglen hyfforddi gynhwysfawr a chydlynol i gefnogi cydweithwyr i weithredu'r dull hwn yn ogystal â sefydlu dealltwriaeth glir o'r galw ychwanegol y byddai'n ei greu.

9. Ydych chi'n cytuno â'r cyrff perthnasol arfaethedig y byddai'r dyletswyddau i ganfod, atgyfeirio a chydweithredu yn gymwys iddynt? A fyddech yn ychwanegu neu'n tynnu unrhyw wasanaethau o'r rhestr?

Rydym yn cytuno â'r rhestr o gyrff perthnasol arfaethedig a'r ystyriaeth i gynnwys ysgolion. Rydym hefyd yn cytuno gyda'r nod a awgrymir i gynnwys cyrff nad ydynt wedi eu datganoli - fel sydd wedi eu rhestru - er mwyn hyrwyddo dull partneriaeth ar y cyd i leihau'r lefelau o ddigartrefedd.

10. Yn eich barn chi, a ydym wedi taro'r cydbwysedd cywir rhwng gofynion deddfwriaethol ac arferion gweithredol, yn enwedig mewn perthynas ag iechyd?

Ydym

11. Pa fesurau ymarferol y bydd angen eu rhoi ar waith er mwyn i'r dyletswyddau arfaethedig i ganfod, atgyfeirio a chydweithredu weithio'n effeithiol? Gofynnwn ichi ystyried anghenion dysgu a datblygu, adnoddau, staffio, lleoliad a diwylliant.

Bydd y symudiad tuag at ddull ehangach yn ymwneud â gwasanaethau cyhoeddus yn gofyn am hyfforddiant ychwanegol ac arweiniad i sicrhau fod yna ddull cyson gan yr holl fudd-ddeiliaid ac i sicrhau fod yna ddealltwriaeth glir o rolau a chyfrifoldebau.

12. Yn ogystal â'r dyletswyddau cyffredinol i ganfod, atgyfeirio a chydweithredu, mae'r bennod hon yn cynnwys cynigion i gyflwyno gofyniad i gydgysylltu achosion yn well ar gyfer pobl ag anghenion lluosog a chymhleth. I ba raddau y bydd y cynigion yn helpu i atal digartrefedd ymhlith y grŵp hwn?

Mae’r Rhwydwaith yn croesawu’r cynnig hwn gan fod unigolion gydag anghenion cymhleth angen mynediad i wasanaethau i drefnu eu bywydau i gynnal eu llety. Caiff y nod i ehangu hyn i gyfrifoldeb gwasanaethau cyhoeddus ehangach ei gefnogi’n llawn gan y Rhwydwaith gan fod yna wir bryder ar draws y Cynghorau yng Nghymru ar hyn o bryd yn ymwneud â chynnal y lefelau presennol o ran darpariaeth gwasanaeth ganddynt hwy eu hunain.

13. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol cysylltiedig yn nodi ein gwaith meddwl cychwynnol ynglŷn â chostau a manteision y cynigion hyn. A oes unrhyw gostau a manteision nad ydym wedi'u hystyried?

Dim wedi eu canfod.

14. A oes unrhyw grwpiau eraill o bobl, heb eu nodi yn yr adran hon, y mae digartrefedd yn effeithio'n anghymesur arnynt yn eich barn chi, ac y mae angen gweithgarwch wedi'i dargedu ychwanegol i atal a lleihau digartrefedd o'r fath (rhowch dystiolaeth i gefnogi'ch barn)?

Dim wedi eu canfod.

15. Pa gamau deddfwriaethol neu bolisi ychwanegol y gellid eu cymryd i atal neu leihau digartrefedd i'r grwpiau a nodir yn y Papur Gwyn hwn?

Dim ychwanegol wedi ei ganfod.

16. Mae ein cynigion ynglŷn â phlant, pobl ifanc a phobl ifanc sydd â phrofiad o ofal yn ceisio gwella ac yn egluro cysylltiadau rhwng deddfwriaeth digartrefedd a'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Mae angen gwaith datblygu polisi sylweddol er mwyn asesu ymarferoldeb hyn. Yn eich barn chi, beth yw manteision a heriau ein dull gweithredu a pha ganlyniadau anfwriadol y dylem baratoi i'w lliniaru?

Tra croesawir nod y cynigion bydd y prif heriau, yn ymwneud â’r stoc dai sydd ar gael a gosod deddfwriaeth ychwanegol, yn ychwanegu at ddarpariaeth gwasanaeth sydd eisoes wedi ei ymestyn a allai effeithio ar lefelau gwasanaeth presennol ac ar y rhai hynny sydd angen cymorth.

17. A yw ein cynigion yn mynd yn ddigon pell i sicrhau bod pobl ifanc 16 a 17 oed sy'n ddigartref neu sy'n wynebu risg o ddigartrefedd yn cael cymorth ar y cyd gan wasanaethau cymdeithasol ac awdurdodau tai lleol? Beth yn rhagor y gellid ei wneud i gryfhau ymarfer a chyflawni cyfrifoldebau rhianta corfforaethol ehangach?

Rydym yn cytuno gyda’r cynigion i gryfhau cyfrifoldebau rhianta corfforaethol presennol er mwyn darparu cefnogaeth effeithiol ond wrth wneud hynny mae angen cydnabyddiaeth o’r pwysau a’r heriau presennol ar ddarpariaeth gwasanaeth a nod ehangach y ddeddfwriaeth i sicrhau fod angen dull mwy cydlynol fel nad yng nghylch gwaith yr awdurdod lleol yn unig mae’r ffocws ar gefnogi unigolion.

18. A ydych yn cytuno neu'n anghytuno y dylid diwygio Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 i ganiatáu i bobl ifanc 16 a 17 oed allu dal contractau meddiannaeth?

Rydym yn cytuno y dylid caniatáu i bobl ifanc 16 a 17 oed ddal contractau meddiannaeth a byddai'n adlewyrchu'r hawliau a'r cyfrifoldebau sy'n bodoli eisoes i unigolion o fewn y grŵp oed hwn.

19. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol cysylltiedig yn nodi ein gwaith meddwl cychwynnol ynglŷn â chostau a manteision y cynigion hyn. A oes unrhyw gostau a manteision nad ydym wedi'u hystyried?

Dim wedi eu canfod.

20. I ba raddau rydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r cynigion byrdymor i wneud llety yn fwy addas? Yn eich barn chi, a oes camau ychwanegol y dylid eu cymryd ar unwaith ar y diben hwn?

Rydym yn cytuno mewn egwyddor gyda'r cynigion i gynyddu addasrwydd a safonau llety. Fodd bynnag, gan fod llwyddiant y dull hwn yn ddibynnol ar gapasiti lefelau'r stoc dai bresennol er mwyn bodloni'r lefelau addasrwydd newydd hyn, mae yna ansicrwydd a fydd y gallu i fodloni'r galw a grëwyd gan y safonau addasrwydd newydd hyn yn gyraeddadwy yn y tymor byr.

21. I ba raddau rydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r cynigion sy'n ymwneud â dyrannu tai cymdeithasol a rheoli rhestrau aros am dai? Beth ydych chi'n credu fydd canlyniadau'r cynigion hyn?

Rydym yn cytuno mewn egwyddor gyda'r cynnig i sicrhau y dyrennir llety addas hirdymor i bobl sy'n profi digartrefedd cyn gynted â phosibl. Fodd bynnag, fel mae'r ymgynghoriad yn ei nodi, nid oes digon o dai cymdeithasol i fodloni angen y rhai hynny ar restrau aros ac felly tra croesawir yr uchelgais, fe all y realiti olygu y gall y gofynion hyn greu pwysau ychwanegol a thensiwn rhwng awdurdodau lleol a Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, tra mai'r nod yw i wella'r berthynas honno.

22. I ba raddau rydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r cynnig i gyflwyno opsiynau tai ychwanegol ar gyfer cyflawni'r brif ddyletswydd digartrefedd? Beth rydych chi'n rhagweld fydd canlyniadau (bwriadol neu anfwriadol) y cynnig hwn?

Tra croesawir y cynigion yn ymwneud ag argaeledd tymor byr a'r mesurau diogelu cysylltiedig gan eu bod yn darparu hyblygrwydd a dewisiadau ychwanegol i gefnogi'r rhai hynny mewn angen, mae angen dealltwriaeth glir o'r galw ychwanegol y byddai hyn yn ei greu yn ogystal ag argaeledd y dewisiadau ychwanegol hyn o ran tai.

23. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol cysylltiedig yn nodi ein gwaith meddwl cychwynnol ynglŷn â chostau a manteision y cynigion hyn o ran mynediad at dai. A oes unrhyw gostau a manteision nad ydym wedi'u hystyried?

Dim wedi eu canfod.

24. I ba raddau, yn eich barn chi, y bydd y cynigion a amlinellir uchod yn helpu i weithredu a gorfodi'r diwygiadau arfaethedig?

Croesawir yr uchelgais a nodir yn y Papur Gwyn a chaiff nodau cyffredinol y cynigion a nodir yn y Papur Gwyn eu cefnogi. Fodd bynnag, fel mae'r ymgynghoriad yn ei bwysleisio, maent yn cael eu cynnig mewn amgylchedd sy'n eithriadol o heriol ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru ac mae angen ystyriaeth ofalus o sut bydd y newidiadau hyn yn cael eu gweithredu ar wasanaethau sydd eisoes wedi eu hymestyn. Mae'r Papur Gwyn yn nodi uchelgais glir am ddull mwy cynhwysol o leihau digartrefedd yng Nghymru a byddai'r Rhwydwaith yn awgrymu fod y dull cynhwysol hwn hefyd yn cael ei ystyried yn nhermau gweithredu'r cynigion hyn i sicrhau nad oes yna unrhyw effaith negyddol ar ddarpariaeth gwasanaeth bresennol yn y maes hwn.

25. Pa ysgogiadau/swyddogaethau/mecanweithiau eraill y gellid eu defnyddio i ddal awdurdodau tai lleol a chyrff cyhoeddus eraill yn atebol am eu rôl wrth atal digartrefedd?

Dim wedi eu canfod.

26. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol cysylltiedig yn nodi ein gwaith meddwl cychwynnol ynglŷn â chostau a manteision y cynigion hyn. A oes unrhyw gostau a manteision nad ydym wedi'u hystyried?

Dim wedi eu canfod.

27. Beth, yn eich barn chi, fyddai effeithiau tebygol y diwygiadau arfaethedig yn y Papur Gwyn hwn ar y Gymraeg? Mae gennym ddiddordeb penodol mewn unrhyw effeithiau tebygol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

- **A oes unrhyw gyfleoedd i hyrwyddo unrhyw effeithiau cadarnhaol, yn eich barn chi?**
- **A oes unrhyw gyfleoedd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol, yn eich barn chi?**

Bydd y gallu i gael hawl i wybodaeth yn y Gymraeg yn helpu i leihau straen a gorbryder i'r rhai hynny sydd angen cefnogaeth i lywio'r prosesau sy'n ymwneud â hyn.

28. Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi unrhyw faterion cysylltiedig sydd heb gael eu trafod yn benodol, mae croeso i chi ddefnyddio'r lle hwn i'w nodi:

Mae'r Rhwydwaith yn cefnogi'r uchelgais a'r egwyddorion a gynigir o fewn yr ymgynghoriad hwn, gyda'r nod o ddatblygu dull ar y cyd i leihau digartrefedd a'r mesurau i ehangu'r meini prawf ar gyfer cynhwysiant. Y prif bryder gan aelodau'r

Rhwydwaith yw'r gallu i gyflawni'r cynigion hyn o ystyried y pwysau a'r heriau ar wasanaethau presennol a lefel bresennol y stoc dai a fydd yn elfen ddiffiniol mewn cyflawni'r cynigion hyn. Gan gadw hyn mewn cof, mae aelodau'r Rhwydwaith wedi nodi er mwyn sicrhau'r llwyddiant gorau posibl y gellid cael dull graddol i weithredu'r cynigion hyn i leihau'r effaith ar wasanaethau presennol, darparu cefnogaeth effeithiol i'r rhai hynny sydd ei angen a chreu dull cynaliadwy hirdymor i leihau digartrefedd.

29. Ydych chi'n byw yng Nghymru?

Ydym

30. Oes gennych chi ddiddordeb busnes yng Nghymru?

Amherthnasol

31. Rhowch ran gyntaf côd post eich cartref e.e. CF10

Amherthnasol

32. Rydych ar fin cyflwyno'ch ymateb. Gwnewch yn siŵr eich fod yn hapus gyda'ch atebion cyn danfon.

Mark Brace, Pennaeth Rhwydwaith Cymunedau Mwy Diogel Cymru

33. Sefydliad

Rhwydwaith Cymunedau Mwy Diogel Cymru (sy'n cael ei gynnal gan CLILC). Dyma ymateb ar ran Rhwydwaith Cymunedau Mwy Diogel Cymru sydd ag aelodaeth o'r 22 Cyngor, 4 Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, 4 Heddlu, 3 Gwasanaeth Tân ac Achub, y Gwasanaeth Prawf, Iechyd Cyhoeddus Cymru, y Trydydd Sector, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Llywodraeth Cymru. Datblygwyd yr ymateb hwn yn dilyn digwyddiad ymgysylltu ar 12 Rhagfyr 2023. Fe all Aelodau o'r Rhwydwaith gyflwyno eu hymateb eu hunain gyda gwybodaeth leol a phwyntiau mwy penodol sy'n berthnasol iddynt yn benodol.

34. Er mwyn gallu rhoi derbynneb i'ch ymateb, rhowch gyfeiriad e-bost dilys.

cymunedaumwydiogel@wlga.gov.uk